

ELS AMICS D'EUROPA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ÒRGAN DEL «COMITÈ D'AMICS DE L'UNITAT MORAL D'EUROPA»,
A BARCELONA I DELS SEUS ADHERITS I COL·LABORADORS

N.º 10

SEGONA QUINZENA DE FEBRER

1918

NOTES BREUS

«ESPAÑA Y LA GUERRA»

A Madrid surt una revista nova aliadòfila titulada «Espanya y la Guerra», la qual, malgrat d'ésser declaradament partidista, serà tal vegada un petit oasi entre la premsa partidista. Amb un text gairebé tot aparegut en altres revistes o en diaris, conté vora pàgines serenes, pàgines violents. Però això ja evita la pitjor violència de la premsa germanòfila i aliadòfila, que és una mena d'horror a tota amplor de simpatia que estés «au dessus de la mêlée.»

No fa molts dies que un professor il·lustre de Madrid, «subvencionador materialment i espiritualment» de la nova revista, don Josep Ortega i Gasset, escrivia: «Incorporándonos la mejor sabiduría de otros siglos, tornemos a creer que es el apasionamiento una desventura en que se cae, no una virtud a que se deba aspirar. Entre la tibieza y la pasión está el sentimiento humano y cálido que da vigor a la inteligencia sin turbar su claridad.» I de seguida:

«Una ética más fina y progresiva nos hace considerar a quien nos hostiga hacia el partidismo, como un hombre

moralmente inferior. A los hostigadores de la opinión pública preferimos los educadores de la opinión pública.»

Tal vegada és pel to d'escriure, notant com per les coses escrites que es pot distingir un educador, d'un agitador de la opinió pública.

VEUS DISPERSES

A Catalunya són dispersos, però no són pocs aquells que d'ençà del començament de la guerra en desitgen només que la fi pròxima i definitiva, garantida per una Societat de les Nacions. En un fascicle de la col·lecció popular «Minerva» el poeta López-Picó parla de Romain Rolland enaltint els bells articles «Au dessus de la mêlée» com a poema de la guerra d'avui. (Reproduïm íntegres les pàgines d'En López-Picó en aquest número d'ELS AMICS D'EUROPA). Un compendi de Història Universal per a infants acaba dient: «Les conseqüències que dins l'ordre social s'esperen d'aquesta guerra, semblen ésser en primer lloc la vida autònoma de les petites nacionalitats, proclamada en principi per ambdós partits bel·ligerants, i en segon

lloc una Lliga de les Nacions que asseguri la pau del món, que impossibiliti la reproducció de conflictes sagnants entre les nacions.»

Podem dir tal vegada que a Catalunya són els nostres enemics només aquells que per malfiança no ens han comprès.

CONTESTA D'ERNEST SIEPER

«Quan es parlarà de la pau, caldrà tenir arreu homes que hagin conservat dins la confusió, i a despit de l'odi de la lluita, llur esguard clar i llur juí objectiu; homes que hagin romàs fidels a llur ideal i amb els quals es pugui comptar.»

Paraules reproduïdes a «La Revista» d'Ernest Sieper, professor de literatura anglesa a Munich, contestant als qui el recriminaven per ses idees anglòfiles.

CONTRA LA GUERRA

Al restant d'Espanya s'és oïda de tant en tant alguna veu solitària que clama contra la guerra. Ara mateix tenim sobre la taula un opúscol de l'escriptor socialista, don Josep Verdes Montenegro, catedràtic a Toledo. «No ens importa—ve a dir—el triomf dels aliats ni tampoc el d'Alemanya. La guerra deriva de la lluita econòmica i és promoguda pel capitalisme. Als socialistes els importa estroncar les deus de la guerra; han de protestar de les lluites que la burgesia promou i per damunt d'elles romandre units.»

MITING A FAVOR DE LA POLÍTICA DE LORD LANDSDOWNE

En la seva solitària propaganda per la pau, don Josep Verdes Montenegro,

s'acorda amb els socialistes d'Europa. Els socialistes italians han continuat partidaris incondicionals de la pau; els socialistes francesos, en mig de les condicions que concretaven hi havia, però, la solució a favor de França de la qüestió de l'Alsàcia-Lorena. Es un poc ridícul i no gaire persuasiu allò que fan moltes publicacions franceses de propaganda, on tot evadint la qüestió viva del llenguatge al·leguen l'antiga dominació romana. Per a decidir la unió entre dos països, que es resolgui clarament la qüestió del llenguatge, no és suficient, però és necessari. Els socialistes austríacs exigien del govern de Àustria la pau amb Rússia. Els socialistes anglesos participen de tota manifestació a favor de la pau. La darrera fou un míting a favor de la política de lord Lansdowne. Fou llegida en aquest míting una lletra de lord Buckanster on proposa que el president Wilson defineixi clarament els objectius que avui allarguen la guerra, apart de les qüestions més generals i amples que deuen ésser discutides. «Les negociacions, diu la lletra, podrien ja entaular-se i si llavors fracassaven ens romandria la consciència tranquil·la per haver fet, sense ultratge al nostre honor, tot allò que era possible per a impedir la ruïna del món.»

Parlaren el socialista Ramsay, MacDonald i el laborista Smillie. Lord Lorebulrn declarà que no es vol capitular ni es vol traïr als aliats d'Anglaterra, sinó que desitgen únicament conèixer les condicions de pau que es podrien convenir amb els alemanys.

UNA LECTURA AL «FOYER FRANÇAIS»

De les pàgines del «Glosari», n'hi ha moltes on s'hi palesa una amistat cordial

i tendre envers la França. D. Eugeni d'Ors en llegí algunes al «Foyer Français» del carrer de Balmes, precedides d'unes paraules d'elogi envers la millor tradició francesa, allunyada de tot exclusivisme nacional estret. Una bella

«Glosa» escollida fou una d'intitulada «Un perugino a Nancy.» Una pintura del Perugino no és estrangera a Nancy. Hi és tan poc estranya com les meravelloses reixes de la plaça Stanislas.

J. M. C.

ROMAIN ROLLAND

Deien els escèptics: No hi ha poeta per escriure el poema dels nostres temps.

I no tenien raó.

El poeta es diu Romain Rolland. El poema es diu *Jean-Christophe*.

Els nostres temps estan sota l'advocació de la sensibilitat... El *Jean-Christophe* és el poema de la sensibilitat. Romain Rolland és l'home de totes les sensibilitats.

Els darrers grans homes de sensibilitat parcial responien al nom de Nietzsche o de Tolstoi. Romain Rolland és més comprensiu: respon també als noms de Beethoven i de Miquel Angel.

Abans de l'any 1898 la bellesa de les obres literàries més belles era fragmentària: la capacitat dels darrers creadors era una capacitat de resum; l'haleuada llur moguda per la pressa de finir aviat. Romain Rolland, plasma el desig del seu temps. Vol la restauració de l'home en la seva integritat espiritual i pràctica. No es mou per la curiositat sensual de catalogar sensacions sinó per la necessitat total de posseir.

No és l'escorcollador de la vida, és el recreador de la vida: Artista tant com home d'acció.

Els qui l'han acusat d'inhibir-se davant la guerra, no el coneixen. Amb la seva actitud ha superat una acció determinada per donar-se a totes les accions, com amb la seva obra havia superat una sensibilitat determinada per nodrir-se de totes les sensibilitats.

Pot dir-se que és el poeta d'aquesta guerra d'ara. El seu poema a pesar de tot l'aspecte d'instrument de combat que tingui encare, es diu *Au dessus de la mêlée*; i a despit de tots els contradictors apassionats o envejosos, dies a venir podrà admirar-se en aquest poema la síntesi de totes les nobles virtuts que la gran guerra ha desvetllat, la palpació de totes les dolors i de totes les pietats, de totes les passions i de tots els sacrificis, la resplendor immortal de totes les flames eternes de aquesta tràgica foguera d'Europa que ens redimeix i ens purifica.

El partidisme és una sola flama i cada nació fa una sola baralla. Romain Rolland altifica totes les flames per damunt de totes les baralles. Venç l'heroisme fragmentari que és una mutilació i accepta i glorifica l'heroisme total que és una restauració.

L'actitud de Romain Rolland en el seu recull *Au dessus de la mêlée* completa el sentit de *Jean-Christophe* davant del qual demanaven alguns: Quins són aquests dies millors que la dialèctica torrencial de l'autor anuncia?

Heu's-aquí que ara l'autor respon sense desmentir el passat, i coincidint sa veu amb la dels amics de casa nostra i de fora casa, fidel al seu pensament de sempre:—Els dies millors són aquest demà, damunt la baralla, que jo us prometo.

Perxò no crec que el *Jean-Christo-*

phe sigui una creació de tristesa ni que *Au dessus de la mêlée* sigui una obra crítica en el sentit desmesurat de blasme que molts li atribueixen.

Romain Rolland ens ha donat sempre una visió de la multitud amb totes les depressions i reaccions de la multitud.

Aleshores i ara el moviment mental pren i reprén els personatges del *Jean-Christophe* i pren i reprén les idees d'unitat espiritual que són el centre de *Au dessus de la mêlée*.

Les multituds de carn i ossos i les multituds de pensament que mou el Romain Rolland, sense desmentir en absolut la concepció idealista d'un Goethe per exemple, obeeixen una inquietud, i per tant són més vulgaritzades. Tenen, però, una superior vivacitat que les fa més vulnerables artísticament, més humanes, més nostres, igualment defensades del naturalisme tecnificat d'un Zola que del naturalisme neocristià de Tolstoi.

Aquesta defensa permet que del cant de la multitud que és l'obra de Romain Rolland excel·leixin veus tan pures com la lletra a G. Hauptmann, o els comentaris a la literatura de la guerra en *Au dessus de la mêlée* i episodis tan purs com el d'*Antoinette* i del professor Schultz; o figures femenines tan sobiranes (tan shakespearianes gosaria dir), com les de Sabina, Agna, i Grazia, en el *Jean-Christophe*.

Això vol dir que en la comprensió de totes les sensibilitats no s'abandona

Romain Rolland. Això vol dir que fa un acte intel·ligent de selecció.

I aquest és el poema dels nostres temps, i aquest és el poema de la guerra: La sensibilitat governada per la intel·ligència. La voluntat de selecció vençant l'instint de confusió que és la mort.

No nega la mort *Jean-Christophe*?

No nega la mort *Au dessus de la mêlée*?...

Nat a Clamecy el 29 de juny de l'any 1866.

El *Jean-Christophe* és la seva obra universalment coneguda.

Són remarcables també el seu *Théâtre du Peuple* i *Le Théâtre de la Révolution*; les vides de *Haendel*, *Beethoven*, *Miquel Angel* i *Tolstoi*; els seus estudis de músics d'ahir i músics d'avui i els articles de *Au dessus de la mêlée*.

En esclatar la guerra civil d'Europa, tenia a punt de publicar la novel·la *Colas Brugnon*.

Amb motiu dels atacs que s'han dirigit a Romain Rolland per la seva campanya europea, ha escrit una bella defensa l'escriptor H. Guilbeaux. Abans de la guerra, G. Prezzolini digué tota la trascendència de l'obra de Rolland en el seu llibre *La Francia e i francesi nel secolo XX*.

J. M. LOPEZ-PICÓ

ELS AMICS D'EUROPA seràn servits per abonament al periòdic VIDA OLOTINA a qui es dirigeixi a l'Administració, acompanyant l'import de la subscripció que és de 125 pessetes al trimestre.

ADREÇA DEL PERIÒDIC: «Lliga Regionalista», OLOT —ADREÇA DEL COMITÉ: Carrer de Balmes, 65, 1er., BARCELONA.
